

Ivan Olbracht: Nikola Suhaj, loupežník.

Román. Nákl. Sfinx.

Hned po »Hordubalovic Karla Capka vychází druhý román o Podkarpatské Rusi, s podobnou snahou vykreslit určitý typ tamního člověka a uvést jeho vášně, činy a celý vzrušující jeho osud v těsnou souvislost se zvláštní atmosférou této země. Podobnost jde až do způsobu, jímž se oba čeští autoři připravili na tento úkol, vystihnout dech přírody a duši lidu v území, které náleží sice k našemu státu, ale je nám tak vzdáleno a na kulturní úrovni proti naší tak blízké, že má poněkud ráz kolonie. Oba autoři usilují o to, aby jejich obraz Podkarpatské Rusi si podmaňoval, ba překvapoval českého čtenáře co nejdokonalejším ovládnutím látky, to jest znalostí tamního života až do všech detailů, jak co do života lidí, tak i co do koloritu krajiny a vůně půdy. A vyzněl-li děj »Hordubala« jako kriminální případ, je celý román Olbrachtův věnován zločincům, jenž, ač loupí a vraždí v první době po válce, nese na sobě něco z té legendární záře, již oblil lid pod Tatrami a Karpaty působení tzv. zbojníků. Že se objevily tak brzy po sobě dva české romány z Podkarpatské Rusi, je tedy asi to první, co nám dá se zamyslet, vezmeme-li Olbrachtovu knihu do ruky. Svědčí to o tom, že tato země, o níž vládně všeobecně mínějí, že je naší vládou a úřady odbývána mačesky, počíná se těšit zvláštní pozornosti našich belletristů. Napsali-li z ní tyto dva příběhy spisovatelé, náležející do první řady našich prosaiků, znamená to, že se k ní značně upne literární pozornost a že už dělem k dnešnému obrazu naší literatury. Svádělo by to snad vidět v tom analogii k románům z kolonií, jimiž francouzští a angličtí spisovatelé vycházejí vstříc touze obecenstva po exotických sceneriích, ale dodejme hned, že by toto srovnávání nevedlo přece daleko, protože o nějakém exotismu tu nemůže býti řeči, když přece život a mrav ruského lidu liší se od slovenského jen určitými odstíny a když den jízdy stačí pražskému spisovateli, aby se do těchto krajů dostal a znalosti lidu a přírody poměrně snadno si osvojit.

Tolik o souvislostech s »Hordubalem«; sám o sobě je »Nikola Suhaj, loupežník« plnokrevným dilem svého autora, jenž už nejednou předtím projevil zálibu v bytostech primitivně-pudových a mimo řady lidské společnosti stojících, kterýžto sklon dojista byl pak ještě posílen tím, co Olbracht přijal z komunismu. Snažil se z tohoto Nikolaj Suhajie, jenž na návratu

podkarpatského kraje, v něm splývá dění přírodní s lidskými

Na božím poli věčn

(K premiéře pohádky »Smrt k Stanislava Loma, zhudebněné R. »Na božím poli věčná žen. Clovec Zapomen: S tímto veršem jako sou celku vstupuje kmotřička »Smrt Slova ta stávají se pak východisk celé uslechtilé hry, její básně i její ským pohádkovým operám přibyla álního, vesměs mírně karikovaného míseno tu tolik krásy i moudrosti, háčka stává se hlubokou básní vota i smrti, plnou smíření, klidu a nasazení slovo i hudba zachovávají kládní, optimisticky smílivý tón; filosofického přesvědčení i z prostota vta vyrůstají tu dvě jevištně veličtavy. Nevím, zda máme na české dobné dvě kontrastní postavy z této je Kmotřička Smrt a táta šumař v sobě chvějící se slzy humoru; způsobem svým. U táty šumaře humor jako veselá prostá písničkou harmonii dvanácti dějí: Kmotřička pá jej ze své moudrosti; po kapkách účinně jím kofení. I trochu ironie; z úst bradního pána. A tury ve změní postavíček malého kontrast a oživení děje.

Děj pohádky jest celkem prostý, vrací se z potulek světem. Za tím co sešla k vinobraní bosorace města pánem ve středu, vstupuje v otrhané do života třinácté děčko šumařovo. chce tomuto novému hostu jiti za kmař posledními grošíky podělit děti a úzkostí, z níž má jej vysvoboditi smyčkové vrbě. Ale nepřihel jeho den. Smrt, která sama svrhne smyčku a nabízí se narozenému hochu za kmotru. Necht se třinácti letech vrátí k ní a postará se ho. A nyní se rozvine pohádka se svými i žertem. Po třinácti letech octinou se hoch v lřabu u kmotřičky, která přijímá a dává na studii. Tatík malým podvo stavi si svoji svičku života. Hoch studím dorůstá v zámku doerka — světlavko v každé pohádce malým podvodným šumaře zachráněn je její život, rozro mladých lidí, ale dobohela též svička mařova.

Z tohoto děje rozvíjí se pohádka iema

žili se z tohoto Nikolý Šuhaje, jenž po návratu z války se oddá volné existenci tuláka, lupiče a vraha v lesích nad podkarpatskými vesnicami, udělat modernější variaci na téma starých zbojníků, kteří mstili křivdy a bohatým bráň, aby dávali chudým, nevede ho dojista k tomu jen smysl pro divoce romantické kouzlo těchto postav, ale je v tom dojista i něco z revolučního citění autorova vůči celé dnešní společnosti. Nikola Šuhaj má za sebou své soudáky, ti ho navštěvují, zásobují potravou a poskytají mu přístřeší, celý kraj žije s ním v důvěrném poměru — má tím býti naznačeno, že pojmy tohoto lidu o tom, co podle zákona je dobro a co zločin, jsou velmi neurčité a laxní, a že snad spatřuje v Nikolovi ztělesnění své nenávisti ke všemu, co ho utlačuje? Tak doslova to snad autor nemyslí, ale něco z takového symbolismu jistě v postavě tohoto lupiče je, a to tím spíše, že tento Nikola Šuhaj představuje nejen jisté vášnivé a barbarské rysy v duši tohoto zanedbaného lidu, ale že jeho tulácký život je vyplněn radostmi z přírody, rozkošemi, jež mu skýtá bloudění po poloninách, válení v trávě tvář v tvář volnému nebi a krásnému kraji dole. Po všecko snažil se Ivan Olbracht vtělit do svého Šuhaje a nelze popřít, že je to postava mocná, mnohostranně založená, různými barvami hrající, na jedné straně krutý lupič a vrah a na druhé člověk, vyrostlý z tohoto lidu a z této země, s typickými slovan-skými rysy, v některých chvílích dokonce janím básník. S jedné strany obestřel ho autor nímber legendárního zbojnictví, na druhé ponechává nám, abychom si jeho několikaleté řádění vysvětlili školou, již nabyt na haličské frontě. Ale ovšem, zbojník z r. 1921, nemůže nás okouzlovat jako Janošik; konec konců je to přece jen jakýsi podkarpatský Lecian.

Ale to vše není tu konečně hlavní věc; hlavní věc u této knihy je, jak je psána. A tu nelze naléztí dosti slov chvály a obdivu. Olbracht

Z tohoto děje jejíž základní kolik scén reálných. Skladá před novým prám. Znají jsme s trochou romane silného, robustak jemné, že Filo se mu tak obou hlavních postav srdečnost, postavě šumavotajemnost postavních i melodických. Luveně z nejbogatších, chy, jimiž nutně postav, osob ličných střídání přerůzmluva plyne v tové rozbozeny je jaksi tím zčástkou šířeji jest držen ve monicky svěže nikdy však skladba navest jest zde deklam silná stránka rozumíme; díky nim pěvcům; pojetím rozlušti Emilu Poller přidružil novou Ostatní pěvecké jsou vlastně vesova chasníka, la velmi úspěšně třetím se stejný Jan Konstant ment, vytvořil

podkarpatského kraje, v němž podivuhodně
splývá dění přírodní s lidskými mravy a osudy.
K.

Na božím poli věčná žeň.

(K premiéře pohádky »Smrt kmotříčka«
Stanislava Loma, zhudebněné Rud. Karlem.)

»Na božím poli věčná žeň. Člověče, co tě bolí?
Zapomeň!« S tímto veršem jako kráskou devi-
sou celku vstupuje kmotříčka »Smrt« na jeviště.
Slova ta stávají se pak východiskem i smyslem
celé nálectilé hry. Iní básní i iní hudby. K. č.